

Җентерү ялавё

Муркаш район хаҗачё

1944 җулхи майн 5-мёшёнченпе тухать

93 (7733) №

Шамат кун, 2009 җулхи ноябрён (чүк) 21-мёшё

Хакё ирёлкё

Паян – РФ Налук ёҗченёсен кунё

Райадминистрацире

Хайсен ёҗне тивёҗлипе пурнаҗслаҗҗё

Ёҗре хастар пулнишён

Ноябрён 21-мёшёнче Раҗсей Федерацийён территорияёңчи профессия уявёсенчен пёрне – Налук ёҗченёсен кунне палла тавасҗё. Чи малтанах вара хальхи налук службин ёҗне-хёлне аса илтерекен орган пирки пёрремёш Петёр патша вәхәтөнчө асанни пур. Унан указёпе килёшүллён 12 коллегия йёркеленё. Вёсем финанс ёҗне-хёлне татса парассипе ёҗленё. Кәшт каярах, 1780 җулта, пётём Раҗсей императрици иккёмёш Кётерне

патшаләх тупәшёсем пирки экспедиция йёркеленё. Раҗсей империяё сёр синчен сухална хыҗҗан та, влаҗ тятмёпе политика аңланулахё тёрпен улшанса тана пулните, Финанс министерствиси сыхланса юлна. 1990 җулта Финанс министерствиси шутне патшаләх налук инспекцияёсене те кёртнё. Телёр җулталәкрак Раҗсей Федерацияён Президентён хушавёпе уң чухнехи налук инспекцияёсенчен Раҗсей Федерацияён хай

тёллөн ёҗлекен патшаләх налук службине туса хунә. Телёр икё җултан вара ана официалла Раҗсей Федерацияён Налуксемпе тўлевсен министерствиси тесе ят панә. Палла ёнтё, министерство тёрлё шайри бюджетсемпе бюджетлә мар фондсене укҗа-тенкёле тивёҗстерес тёлёше пысак ёҗ туса иртерет. Җак сәмахсене федералла налук службин Чәваш Республика тәрәх районсем хушшинчи 6-мёш номерлә инспекцияё тёлёше те кала-

малла. Иртенё 10 уйәх итогёсем те җавна сирёплетсе парасҗё. Җак тапхәрта тёрлё шайри бюджетсемпе бюджетлә мар фондсене 590987 пин тенкё укҗа куҗарса панә. Районсен бюджетёсене тупашпа тивёҗстерессипе плана 104 процент тултарна, пётёмпе 172089 пин тенкё уйәрнә. Муркаш районёпе илсен те район бюджетне налук тўлевёсем куҗарассипе 10 уйәх планне 104 процент тултарна, 67424 пин тенкё куҗарна.

Пёрре пәхсан җулте асанни пушә цифрасем пек кәна. Анчах та җак цифрасен хыҗёнче налук органёнче ёҗлекен кашни җыннан тәрәшулахё, әсталәхё, ёҗченлехё. Налуксем вёсем – эпир цивилизация сёршывёнче пурнассипен, хамәр пурнаҗса лайәхрах тавассишён тўлерек укҗа-тенкё. Налуксәр нимёнле сёршыв экономика те тятанса тама пултараймасть. Җавна май җак пархатарла ёҗпе сыханнисене, районти налук ёҗченёсене хайсен профессия уявёпе – Раҗсей налук службин ёҗченёсен кунё ячёпе хёрүллён саламланә май ырләх-сывләх, аңасу, профессия оптимизмё сунна пулаттамәр.

В. ШАПОШНИКОВ.
Сән үкерчёкре: налук инспекцияён Муркаш районёңчи территория структуря подразделенийён ёҗченёсен ушкәнё.
Автор сән үкерчёкё.

Район администрацияён пусләхён кәҗалхи ноябрён 9-мёшёнчи 685 № йышәнәвёпе җаксене район администрацияён Хисеп грамотипе наградәланә:

1. Җитёнекен әрава вёрентсе воспитани парас тёлёше тунә җитёнүсемшён тата нумай сул хушши тәрәшса ёҗленёшён – **Владимир Гурьевич МОИСЕЕВА**, «Муркашри пётёмёшле пёлү паракан ватам школ» муниципалла вёрентү учреждениён физкультура учительне.
2. Вёрентү учреждениёнче нумай сул хушши тәрәшса ёҗленёшён – **Вячеслав Геннадьевич ЕГОРОВА**, «Муркашри пётёмёшле пёлү паракан ватам школ» муниципалла вёрентү учреждениён җурт-йёрёсемпе сооруженийёсене пәхса таракан рабочине.
3. «Муркашри пётёмёшле пёлү паракан ватам школ» муниципалла вёрентү учреждениене – районти вёрентү ёҗне аталантарассине тивёҗлө тўпе хывнашён тата уҗалнәрәна 125 сул җитнё май.
4. Оперативла тата служба ёҗсене тунә җитёнүсемшён: – **Юрий Агафонович ВАСИЛЬЕВА**, милиция лейтенантне, районти шалти ёҗсен пайён патшаләх җул-йёр хәрүш-сәрләх инспекцияён уйрәмён сул-йёр патруль службин инспекторне; – **Василий Иванович МИХАЙЛОВА**, милиция майорне, районти шалти ёҗсен пайён милиция участкаснчи уполномоченнайёсен уйрәмён асла уполномоченнайёне; – **Татьяна Александровна ТЕРЕНТЬЕВАНА**, милиция асла лейтенантне, районти шалти ёҗсен пайён лицензия ирёк парассин ёҗё-хёлён, харпәр хай детективла тата сыхлав ёҗне тёрёслесе тәрассин ушкәнён лицензия ирёк парассин ёҗён инспекторне.

Вунә уйәх итогёсем

Промышленность

Кәҗалхи январь–октябрь уйәхёсенче районти промышленность тата продукция тирпейленен предприятисем 538190,8 пин тенкёлөх продукция туса хатёрленё. Ку вәл иртенё сулхи җав вәхәтрипе танлаштарсан 52 процент пулат. «Сундырь-Хлеб» ООО вунә уйәхра 28393 пин тенкёлөх (103,1 процент), «Муркашри сёт-су завочё» ОАО 108038 пин тенкёлөх (104 процент), «Моргауши-Хлеб» ООО 21645 пин тенкёлөх (122,5 процент), Муркашри пурәнмалли җурт-йёрпе коммуналла хуҗаләх предприятиё 14038,5 пин тенкёлөх (131,2 процент), Сентёрти пурәнмалли җурт-йёрпе коммуналла хуҗаләх предприятиё 10375 пин тенкёлөх (119,6 процент), «Моргауши-межрайгаз» филиалё 40028 пин тенкёлөх (117 процент), Муркаш почтамчё 16197 пин тенкёлөх (121,3 процент), ытти предприятисем 48742,7 пин тенкёлөх (104,6 процент) продукция туса кәларнә тата ёҗсем пурнаҗсланә.

Иртенё сулхи җав вәхәтринчен япәхрах ёҗлекенсем хушшинче «Муркашри кирпёч завочё» ОАО (42,3 процент), Моргаушавотехсервис» ОАО (52,4 процент), «Моргаушкорм» ООО (86,2 процент), «Сеспель» ООО (28,5 процент), «Вита» ООО (56,3 процент), «Моргаушская» МСО (84,7 процент).

ҖЫРАҢТАРУ

Хаклә вулакансем! Районти «Җентерү ялавё» хаҗата 2010 җулхи пёрремёш җур султа илсе тама унчөнхи хакпах җырантараҗҗё. Ултә уйәха җыранмалли хак – 191 тенкё те 70 пус.

Саламлатпәр

Җатракасси ял тәрәхёнчи Сёньял Хуракассинче сёр ёҗченёсен сёмийнче суралса пёрле выльса үснё, паян Муркашри пурәнкан тата 17-мёш сул районти тёл больницыра терапевт пулса вай хуракан тәрәшулла та ёҗсен хёр-тантәшәмәра **Эльвира Анатольевна ФОМИНАНА** сурална кунё ячёпе әшшән саламлатпәр. Эсё уҗа кәмәллә та пулашма ялан хатёр пулни пире пурнаҗ сине шанчәкләрах пәхма, йывәрләхсене хастартарәх сёне пулашат. Пире те, район җыннисене те сёр сулчөн пулашса пурәнма сана ырләх-сывләх, вәрәм кун-сул, икёсёлми телей сунатпәр. Җәмәл мар ёҗунте те, сёмьере те Турә пулашса пяртәпчё сёҗ!

Салампа: хёр-тантәшё Ира тата унан сёмий.

Юратнә аттепе аннене, кукамайпа кукасие – **Валентина Григорьевна Владимир Леонидович МАТВЕЕВСЕНЕ** вёсен сурална кунё ячёпе саламлатпәр. Вёсене иккёшё те ноябрь уйәхёнче суралнә. Вёсене пурнаҗра сирёп сывләх, телей, вәрәм ёмёр сунатпәр. Ёмёр тәршшөлөх ачи-пәчисемпе, мәнүкёсемпе саванса пурәнмалла пултәр.

Саламлаканёсем: икё хёрё, икё кёрүшё, тәватә мәнүкё, тәванёсем.

Хакләран та хаклә җыннәмәра – аннене, хуняма-на, асаннене, кукамайпа кукасие – сывәх тәванәмәра, тәхләчәна – Сён Чемей яленче пурәнкан **Дина Михайловна КУКОВАНА** паян 60 сул тултарнә ятпа чёре-рен тухакан чи әшә сәмахсемпе саламлатпәр. Ырләх-сывләх, телей, вәрәм кун-сул, аңасу сунатпәр. Эпир сана юрататпәр, эс пурри пирёншён пысак телей. Ачусемпе, мәнүкёсемпе килёштерсе саванса нумай сул хушши пурәнма Турри сана сывләх патәр.

Салампа: ачисем, кинёле кёрёвёсем, мәнүкёсем, тәхләчисем, сывәх тәванёсем.

Амәшён кунё умён

Пирён юратнә җынсем синчен

Амәшён кунне халалласа районти историпе краеведени музейёнче «Сут тёнчере – пётёмпех амәшёнчен» конкурс пярать. Җак конкурса 10-16 сулхи ачасем хутшәнәҗҗё.

Хальлөхе виҗё ёҗ кәна тәрнә-ха ачасем. Ноябрьрөн 25-мёшөчөн вара ыттисен те хайсен амәшөсем синчен, пирён тәрәхри палла җынсем амәшөсем синчен тата нумай ача суратса үстернө амәшөсем синчен каласа кәтаракан фоторепортажсем, электронла презентациясемпе фотоальбомсем хатёрлеме вәхәт пур.

Җентерүҗёсене тата малти вырәнсене йышәннисене грамотасемпе парнесем кётёсҗё.

Ноябрён 10-мёшөнчен тятанса кунта «Юмах тёнчинче» ятла выставка та ёҗсеме тятәнчө. Ула, косуля, тилё, хир сысни тата ытти чёр чунсем те музейра январён 28-мёшөчөн пулёҗ. Килсе курма васкәр. Билетсем те хаклә мар, 10-25 тенкё кәна.

Е. РОМАНОВА,
музей директорё.

Йыхрав

Опера фестивалё

Экономикәри йывәрләхсене пәхмасәр М.Д. Михайлов ячёллө Пётём тёнчери опера фестивалё кәҗал та классикана юратакансене йыхравлат.

Вун тәххәрмёш фестиваль сөнё ятсемпе те паллаштарать. Пекин оперин юраҗи Чжао Юн Хон хайён сассипе куракансене тяткәнлө.

Ноябрён 24-мёшөнчө – Руджеро Леонкавалло җырнә «Паяцы» опера премьеря.

Ноябрён 25-мёшөнчө – «Пиковая дама». Ана пирён оперәпа балет театрөн артиҗсөсем Челябинскри театрпа пёрле лартнә.

Ноябрён 26-мёшөнчө – «Кармен». Кунта Санкт-Петербургри палла юраҗсем юрлаҗҗё: Мариин театрөнчи Елизавета Захарова, Михайлов театрөнчи Михаил Макаров тата Италири Ольга Адамович-Базиле.

Ноябрён 27-мёшөнчө – «Севильский цирюльник». Кунта Чжао Юн Хон тата Пысак театр артиҗсөсем Андрей Григорьев, Андрей Валентий юрлаҗҗё. Дирижерё Великобританири Александр Прайер.

Ноябрён 28-мёшөнчө – гала-концерт. Кунта фестивале килнө мён пур җәлтәрсем хутшәнәҗҗё.

Кәҗал фестиваль Элөке те ситет. Декабрён 1-мёшөнчө кунта Чәваш оперин әтисем хайсен пултарулахёпе паллаштарәҗҗё.

Кёскен

Вёрентү ёҗне җёнетмелли җул-йёрсене палартнә

Шупашкарта ноябрён 18 – 19-мёшөсенче Раҗсейри регионснчи вёрентү ёҗён ертүҗисен канашләвё ёҗслерё. Унта Раҗсей вёрентү тата наука министрё Андрей Фурсенко хутшәнчө.

Министр канашлу итогёсемпе кәмәллә пулнисе палартнә, вёрентү ёҗён результатёсемшён вёрентөкөнсем те, вёрёнекенсем те ответлә, общество вёрентү пахаләхне үстерме хушаты, апла пулсан пурин те нумай ёҗсеме, тенё вәл.

А. Фурсенко Шупашкарти электромеханика колледжёнче, Чәваш патшаләх университетёнче пулса курнә, вёсен ёҗне пысакә хурса хакланә.

Хакләран та хаклә җыннәмәрсене, Кашмаш яленче пурәнкан **Елизавета Алексей ШУКИНСЕНЕ** чук уйәхён 21-мёшөнчө мәшәрланса сёмье савәрни 50 сул ситнө ятпа чун-чөре-рен саламлатпәр. Пирён аттепе анне иккёшө те тивёҗлө канәва тухиченех ырми-канми «Свобода» хуҗаләхра вай хунә.

Эсир пире пурнаҗ парнелесе ура сине тәрәтрәр, пурнаҗ сулө сине кәларма вай-халне шеллемерёр, яланах ыра канашсем патәр. Сирён ыра кәмәлу, чун әшши пире кунсерен вай-хават парса, сунат хушса тәрәсҗё. Сирён пурнаҗсу – пирёншён ыра тёлөх. Эпир сирёнле мухтанатәр, пуриншён те тав таватпәр, ырләх-сывләх, икёсёлми телей сунатпәр. Татах та пире нумай сул савантарса пурәнәр.

Саламлаканёсем: хёрёпө кёрүшө, ывәлөпө кинё, мәнүкёсем тата йышлә тәванёсем.

Нискасси яленче пурәнкан **Нина Григорьевна Зиновий Петрович АРЧИКОВСЕНЕ** паян ылтән туине палла тавасҗё. 50 сул – палла сул. Җак тапхәрта хайсен ёмёрёнчө тем те тўссе, чөрисем витёр кәларнә пулө. Икё хёрёпө пёр ывәл үстерсе вёсене пурнаҗ сулө сине тухма пулашнә. Паян та вёсем хайсене сирёп туяҗҗё, мәнүкёсене тёрёс воспитани пама пулашасҗё. Вәрәм ёмёр, сирёп сывләх, икёсёлми телей сунатпәр сине. Кашни кунла саванса тулли пурнаҗсу пурәнәр. Хуйхә-суйхә, инкөк сирёнтен аякра тәчәр. Эсир пирёншён яланах ыра тёлөх пулса тәрәтрәр.

Салампа: ывәлө, 2 хёрё, кинё, кёрүшө, Шомикри хәтипе тәхләчи, 5 мәнүкё, сывәх тәванёсем.